

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA CZWARTA SEKCJA

SPRAWA DAŃCZAK przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 57468/00)

WYROK – 21 grudnia 2004 r.

W sprawie Dańczak przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,
Pan J. CASADEVALL,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pan R. MARUSTE,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI,
Pan J. BORRERO BORRERO, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *Kancierz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 30 listopada 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 57468/00) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Jana Dańczaka („skarżący”), 24 maja 1999 r.

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie pana J. Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 § 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

3. Skarżący zarzucał w szczególności, że długość postępowania cywilnego w jego sprawie była nadmierna.

4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji została powołana Izba do rozpatrzenia niniejszej sprawy (art. 27 § 1 Konwencji), jak przewiduje art. 26 § 1 Regulaminu.

5. Decyzją z 4 maja 2004 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

6. Skarżący urodził się w 1954 r. i mieszka w Sapach, Polska.

A. Fakty przed 1 maja 1993 r.

7. 17 lipca 1992 r. skarżący wniósł Sądu Wojewódzkiego w Skierniewicach pozew o odszkodowanie przeciwko swoim sąsiadom. Twierdził, iż pozwani uszkodzili jego stodołę przez nieprawidłowe składowanie kiszonki i nawozu zwierzęcego.

8. W 1992 r. zostały odroczone dwie rozprawy.

9. 16 lutego 1993 r. sąd przeprowadził rozprawę, podczas której przesłuchał strony i świadków oraz zarządził sporządzenie opinii przez biegłego.

B. Fakty po 30 kwietnia 1993 r.

10. 3 sierpnia 1993 r. biegły przedstawił swoją opinię sądowi. Pełnomocnik pozwanych zakwestionował opinię biegłego.

11. Rozprawa wyznaczona na 17 września 1993 r. została odroczone z powodu nieobecności pełnomocnika pozwanych.

12. 14 października 1993 r. sąd przeprowadził rozprawę i przesłuchał biegłego.

13. W nieustalonym dniu na wniosek pełnomocnika skarżącego sąd zarządził sporządzenie kolejnej opinii przez biegłego. W styczniu 1994 r. opinia została przedłożona sądowi. Następnie pełnomocnik pozwanych złożył wniosek do sądu o zarządzenie uzupełniającej opinii biegłego.

14. 29 marca 1994 r. sąd przeprowadził rozprawę. Przesłuchał dwóch świadków i biegłego.

15. Następnie pełnomocnik pozwanych złożył w sądzie wniosek o zarządzenie kolejnej opinii biegłego.

16. W sierpniu 1994 r. pełnomocnicy skarżącego i pozwanych zwrócili się do sądu o niewyznaczanie rozpraw do 30 września 1994 r. z powodu urlopów.

17. 8 grudnia 1994 r. sąd oddalił wniosek pozwanych o zwolnienie z kosztów sądowych. Pozwani wnieśli zażalenie, ale 9 stycznia 1995 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi je oddalił.

18. W maju 1995 r. sąd pierwszej instancji zwrócił się do pozwanych o wskazanie biegłego, który sporządziłby opinię.

19. Dwie kolejne rozprawy wyznaczone na 31 stycznia i 23 lutego 1996 r. zostały odroczone z powodu choroby pozwanych i ich pełnomocnika.

20. 10 lipca 1996 r. sąd, na posiedzeniu niejawnym, zarządził sporządzenie kolejnej opinii biegłego.

21. 6 sierpnia 1996 r. pełnomocnik pozwanych zwrócił się do sądu o powołanie dwóch biegłych wskazanych przez niego. 15 listopada 1996 r. sąd pierwszej instancji oddalił jego wniosek.

22. 17 marca 1997 r. opinia biegłego została przedłożona sądowi.

23. W czerwcu 1997 r. sprawa została przekazana innemu sędziemu.

24. Następnie pełnomocnik skarżącego zwrócił się do sądu, aby nie wyznaczał rozpraw do 30 sierpnia 1997 r. z powodu jego urlopu.

25. 8 września 1997 r. sąd zawiesił postępowanie z powodu śmierci jednego z pozwanych. Później jego spadkobiercy przystąpili do postępowania.

26. 21 stycznia 1998 r. sąd podjął postępowanie i przesłał akta do biegłego w celu uzyskania opinii.

27. 20 marca 1998 r. biegły przedłożył swoją opinię w sądzie.

28. Pomiędzy 30 marca 1994 r. a 5 maja 1998 r. nie odbyła się żadna rozprawa.

29. 6 maja 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę.

30. 15 lipca 1998 r. pełnomocnik skarżącego ponownie zwrócił się do sądu, aby nie wyznaczał rozpraw w czasie jego urlopu.

31. Rozprawa wyznaczona na 30 października 1998 r. została odroczone z powodu nieobecności pełnomocnika pozwanych.

32. W grudniu 1998 r. pełnomocnik pozwanych zwrócił się do sądu, aby nie wyznaczał rozpraw pomiędzy 1 i 20 grudnia 1998 r., a następnie do 1 lutego 1999 r.

33. Rozprawa wyznaczona na 8 lutego 1999 r. została odroczone z powodu nieobecności pełnomocnika pozwanych.

34. Pomiędzy 7 maja 1998 r. i 17 marca 1999 r. nie odbyła się żadna rozprawa.

35. 18 marca 1999 r. sąd przeprowadził rozprawę.

36. 31 marca 1999 r. Sąd Okręgowy wydał wyrok, w którym oddalił pozew skarżącego.

37. Skarżący wniósł apelację od tego wyroku.

38. 21 października 1999 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił jego apelację i utrzymał w mocy wyrok pierwszej instancji.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

39. Skarżący skarżył się, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła „rozsądny termin” w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd, ... przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym.”

40. Rząd zakwestionował ten pogląd.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

41. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 17 lipca 1992 r. i zakończył 21 października 1999 r. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi. Postępowanie trwało zatem siedem lat i trzy miesiące, z czego czas sześciu lat, pięciu miesięcy i dwudziestu jeden dni podlega jurysdykcji *ratione temporis* Trybunału.

B. Rozsądna długość postępowania

1. Oświadczenia Rządu

42. Rząd uważał, że sprawa była skomplikowana. Odwołał się w szczególności do liczby opinii biegłych uzyskanych przez sąd krajowy.

43. Jeśli chodzi o postępowanie organów, Rząd wskazał, iż krajowe sądy działały starannie, nie występowały też okresy beczynności, za które byłyby odpowiedzialne. Rząd przyznał, iż „pewne przedłużenie postępowania zostało spowodowane zmianą sędziego”.

44. Dalej Rząd argumentował, że skarżący w pewnym stopniu przyczynił się do przedłużenia postępowania. Powołał się na fakt, iż czterokrotnie jego pełnomocnik zwracał się do sądu, aby nie wyznaczał rozpraw podczas jego urlopu.

W opinii Rządu druga strona postępowania przyczyniła się znacząco do przedłużenia postępowania.

2. Oświadczenia skarżącego

45. Skarżący nie zgodził się ze stwierdzeniami Rządu i argumentował, że postępowanie przekroczyło rozsądny termin.

46. Dalej skarżący podnosił, że nie przyczynił się do zwłoki i uważał, że kilkakrotnie zwracał się do sądu o to, aby nie powoływał nowych biegłych.

3. Ocena Trybunału

47. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawiłości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (zobacz, m.in. wyrok *Frydlender przeciw Francji* [GC],

nr 30979/96, § 43, ECHR 2000 - VII; *Humen przeciw Polsce* [GC], nr 266114/95, z 15 października 1999 r., § 60).

48. Jeżeli chodzi o postępowanie organów krajowych Trybunał zauważa, że kilka znaczących okresów bezczynności miało miejsce w toku postępowania. W szczególności w okresie pomiędzy marcem 1994 r. i marcem 1999 r. sąd pierwszej instancji przeprowadził tylko jedną rozprawę 6 maja 1998 r. (zobacz pkt 28, 29 i 34 powyżej). Jakkolwiek prawdą jest, że w tym okresie sąd podejmował pewne działania, w szczególności oddalił wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych i zarządził sporządzenie nowych opinii przez biegłych, to nie wyjaśniają one całości zwłoki. W tym kontekście Trybunał zauważa, że praca biegłych

w ramach postępowania sądowego jest nadzorowana przez sędziego, który jest odpowiedzialny za przygotowanie i szybkie prowadzenie postępowania (zobacz *Proszak przeciw Polsce*, wyrok z 16 grudnia 1997 r., Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII, § 44).

49. Trybunał często stwierdzał naruszenie art. 6 § 1 Konwencji w sprawach podobnych do niniejszej (zobacz sprawa *Frydlender*, cytowana powyżej).

50. Po zbadaniu całości przedłożonego materiału Trybunał uważa, że Rząd nie przedstawił żadnych faktów bądź argumentów zdolnych przekonać go do przyjęcia innej konkluzji w niniejszej sprawie. Zważywszy na swoje orzecznictwo w tym przedmiocie, Trybunał uważa, że w niniejszej sprawie długość postępowania była nadmierna i nie spełniła wymogu racjonalnego czasu trwania.

51. Zatem nastąpiło naruszenie art. 6 § 1.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

52. Artykuł 41 Konwencji stwierdza:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

53. Skarżący domagał się kwoty 600 000 złotych z tytułu szkody majątkowej i 100 000 złotych z tytułu szkody niemajątkowej.

54. Rząd twierdził, iż roszczenia skarżącego są nadmierne.

55. W odniesieniu do szkody majątkowej Trybunał na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego uznał, że skarżący nie wykazał, by szkoda, na której oparł roszczenia została rzeczywiście spowodowana nadmierną długością zaskarżonego postępowania. W konsekwencji nie ma usprawiedliwienia dla zasądzenia mu jakiegokolwiek kwoty na tej podstawie (zobacz *mutatis mutandis*, *Kudła przeciw Polsce* [GC], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

56. Z drugiej strony Trybunał uważa, że skarżący poniósł szkodę o charakterze niemajątkowym, taką jak stres i frustracja z powodu nadmiernej długości postępowania. Zatem Trybunał uważa, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy, decydując na zasadzie słuszności, należy zasądzić na rzecz skarżącego kwotę 4 000 euro z tytułu szkody niemajątkowej.

B. Koszty i wydatki

57. Skarżący domagał się także kwoty 8 503 złotych tytułem zwrotu kosztów i wydatków, jakie poniósł przed sądami krajowymi.

58. Rząd nie skomentował roszczeń skarżącego.

59. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału, skarżący jest uprawniony do otrzymania zwrotu kosztów i wydatków jedynie w takim zakresie w jakim zostało wykazane, że koszty te zostały faktycznie poniesione, że były konieczne, a także były rozsądne co do wysokości. W niniejszej sprawie, mając na względzie posiadane informacje i powyższe kryteria, Trybunał oddala to roszczenie.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

60. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu wypłacenia zadośćuczynienia po terminie powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2

Konwencji kwotę 4 000 euro (cztery tysiące euro) tytułem szkody niemajątkowej, przeliczoną na polskie złote według kursu z dnia realizacji wyroku plus jakikolwiek podatek jaki może być naliczony;

- (b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty zwykłe odsetki będą płatne od powyższych sum według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;

3. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącego dotyczącą słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie 21 grudnia 2004 r., zgodnie z art. 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący